

Fylkesmannen i Vest-Agder

Utdanningsavdelingen

TILSYNSRAPPORT

LOKALT ARBEID MED LÆREPLANER OG SKOLEBASERT VURDERING

Kristiansand kommune – Tordenskjolds gate skole

Innhold

1 Innledning.....	3
1.1 Kommunen sitt ansvar.....	3
1.2 Overordnet formål med tilsynet.....	3
1.3 Lokalt arbeid med læreplaner.....	4
1.4 Skolebasert vurdering.....	5
1.5 Avgrensning av tilsynet.....	5
2. Gjennomføring av tilsynet	6
2.1 Rettslig grunnlag for tilsynet.....	6
2.2 Tilsynsmetoden.....	6
2.3 Gangen i tilsynet.....	6
3. Hva er kontrollert i tilsynet	7
3.1 Skoleeiers plikter i forbindelse med læreplanarbeidet.....	7
3.1.1 Skoleeiers system for å sikre forsvarlige lokale læreplaner . Feil! Bokmerke er ikke definert.	
3.1.2 Skoleeiers rutiner for å påse at skolebasert vurdering blir gjennomført	9
3.1.3 Kvalitetssikre den planlagte fag- og timefordelingen.....	10
3.2 Skolens plikter i forbindelse med læreplanarbeidet.....	12
3.2.1 Planlagt fag- og timetallsfordeling	12
3.2.2 Rektors organisering av det lokale planarbeidet.....	13
3.2.3 Innholdet i lokale planer	14
3.2.4 Skolebasert vurdering.....	15
4. Pålegg om endring	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5. Anbefalinger	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Vedlegg:	17
1. Oversikt over innsendt dokumentasjon.....	17
2. Navn på deltakere i tilsynet.....	18

1 Innledning

Tilsynsvirksomheten skal bidra til at barn og unge får oppfylt sine rettigheter til en likeverdig opplæring. Utdanningsdirektoratet er gitt i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å forberede og organisere gjennomføringen av tilsyn med offentlig grunnopplæring i Norge.

Tema for dette tilsynet er læreplanverket, nærmere bestemt det lokale arbeidet med læreplan og skolebasert vurdering. Temaet reguleres i opplæringsloven (oppl.l.) av 17. juli 1998 nr. 61 § 2-2 om omfanget av grunnskoleopplæringen i tid, § 2-3 om innhold og vurdering i opplæringen, forskrift til opplæringsloven av 23. juni 2006 nr. 724 § 2-1 om skolebasert vurdering, § 3-1 fjerde og femte ledd om rett til vurdering og i Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06).

1.1 Kommunen sitt ansvar

Selv om opplæringsloven legger ansvaret på skoleledelsen og det pedagogiske personalet for den daglige gjennomføringen og etterlevelsen av de kontrollerte reglene, vil det være kommunen som har det overordnede ansvaret. Dette påpekes også ved at opplæringsloven § 13-10 om forsvarlig system for oppfølging av lovkravene, utgjør en del av de rettslige kravene som er gjenstand for gransking i dette tilsynet. Det er kommunen som skoleeier som må sørge for at skoleledelsen ved de kontrollerte skolene etterlever kravene og pliktene i loven, og at de tilbyr de tjenestene og aktivitetene som beskrives i loven. Selv om skolen har det daglige ansvaret for at lovkravene relatert til lokalt arbeid med læreplaner blir etterlevd og oppfylt, er det kommunen som er ansvarlig for at elevers rettigheter blir oppfylt og som derfor er adressat for eventuelle pålegg om endring i samsvar med opplæringsloven § 14-1 tredje ledd.

1.2 Overordnet formål med tilsynet

Lovregulering er ett av statens virkemidler for å styre samfunnet i en ønsket retning. Tilsynet skal kontrollere at lovgivers vilje realiseres slik denne er uttrykt i lov eller i medhold av lov. Dersom pliktene ikke overholdes, skal tilsynsmyndigheten pålegge endringer i praksisen hos skoleeier og/eller ved skolen.

Læreplanen er det styringsdokumentet som kanskje har størst betydning for skolens praksis, og som henvender seg direkte mot kjernen i skolens oppgave, det vil si mot

skolens mål og innhold. Et tilsyn med det lokale arbeidet med læreplanen er således et sentralt virkemiddel for å få innsyn i og kontrollere hvordan lokale instanser ivaretar sine oppgaver og plikter i arbeidet med å planlegge, organisere, undervise og evaluere ut i fra læreplanen som referanseramme, og med en likeverdig opplæring for alle som siktemål. At det kan få alvorlige konsekvenser om det lokale arbeidet med læreplaner ikke skjøttes etter forventningene, påpekes for eksempel gjennom følgende formulering i St.meld. nr. 31 (2007-2008)¹:

"... Det er imidlertid utfordringer knyttet til måten Kunnskapsløftet er utformet på. Læreplanene i Kunnskapsløftet har klare mål, men overlater mye av arbeidet med å legge opp undervisningen i tråd med målene til det lokale nivået. Dette kan føre til store variasjoner mellom kommuner og skoler i kvaliteten på de lokale planene, og dermed også innholdet i opplæringen."

Hovedformålet med tilsynet er å sikre at elevene får en likeverdig og tilfredsstillende opplæring i tråd med formålsparagrafens og læreplanens intensjoner uavhengig av hvor en bor i landet.

Hovedformålet med tilsynet innbefatter følgende delmål:

- at skoleeiere og skoler driver systematisk planleggingsarbeid som bygger på, videreutvikler og konkretiserer LK06
- at skolebasert vurdering kan virke som et grunnlag for utviklings-, planleggings- og undervisningsarbeid i skolen

1.3 Lokalt arbeid med læreplaner

Læreplanverket, som er hjemlet i opplæringsloven med tilhørende forskrifter, utfyller skolens plikter til innholdet i undervisningen i det enkelte fag og på de ulike klassetrinn (kvalitet), samt hvor mange undervisningstimer de forskjellige fagene skal ha (kvantitet). Skolene *skal* drive undervisning i tråd med de nasjonale læreplanene. Læreplanen er således et sentralt virkemiddel for at elevene skal få en tilfredsstillende opplæring og nå målene i opplæringslovens formålsparagraf.

Samtidig som Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06) er et regulerende og forpliktende dokument for skolen, er intensjonen at læreplanverket skal tilpasses, konkretiseres og anvendes skjønnsmessig. Skolen har derfor stor betydning for hvordan

¹ S. 69

læreplaner blir omformet og videreutviklet lokalt. Læreplanen er ikke utformet som et ferdig dokument som kan implementeres i praksis, men må videreutvikles, omformes, operasjonaliseres og forankres lokalt.

LK06 representerer en endring sammenliknet med tidligere læreplaner. Den legger færre betingelser for hvordan undervisningen skal gjennomføres. Den tradisjonelle beskrivelsen av hvilket lærestoff en skal arbeide med på de ulike trinnene i de ulike fagene, samt omtale av arbeidsmetoder, er i LK06 erstattet med kompetansemål for fagene som elevene skal ha nådd ved utgangen av hovedtrinnene. Sammenliknet med tidligere læreplaner styrer LK06 dermed ved å formulere forventninger til resultat og i mindre grad ved å foreskrive hvordan undervisningen skal utformes. Hensikten er at skolen i større grad skal kunne tilpasse innhold, arbeids- og organiseringsformer til lokale og individuelle hensyn, med høyere måloppnåelse som resultat. Dette uttrykkes slik i St.meld. nr. 31 (2007-2008): *"Intensjonene i Kunnskapsløftet er at lokal dekomponering av målene i de nasjonale læreplanene og valg av lærestoff til disse målene skal bidra til tilpasset opplæring i tråd med lokale forhold og prioriteringer."* (s. 71)

1.4 Skolebasert vurdering

Hensikten med det lokale læreplanarbeidet er å gi læreplanen en lokal forankring gjennom videreutvikling og tilpasning. Dette krever at planleggingen kan gjøres på grunnlag av systematisk kunnskap om skolen. Det økte handlingsrommet i utformingen av undervisningen er derfor fulgt av et økt ansvar for vurdering og rapportering. Gjennom systematisk vurdering av eget arbeid, skal skoleeier og skoler kunne stake ut kurs og finne strategier for videre planleggings- og undervisningsarbeid. Det lokale planarbeidet må derfor knyttes tett til skolens ansvar for å gjennomføre skolebasert vurdering, samt skoleeiers ansvar for å se til at dette blir gjennomført, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-1.

1.5 Avgrensning av tilsynet

Tilsynsrapporten gir ikke en helhetsvurdering av skoleeier og skolen. Rapporten omhandler bare resultat fra tilsynet på det temaet som her er valgt og gjennomført. Tilsynsmetoden er ikke designet for å vurdere den totale kvaliteten på dette området. Tilsynet avgrenser seg derfor til å vurdere regeletterlevelsen på det oppgitte området. Det er opp til den enkelte kommune og skole å bestemme hvordan opplæringen skal utformes, så lenge det er innenfor rammen av lov og forskrift.

2. Gjennomføring av tilsynet

2.1 Rettslig grunnlag for tilsynet

Etter opplæringsloven § 14-1 andre ledd har departementet hjemmel til å føre tilsyn med offentlige skoler. Denne retten er delegert til Fylkesmannen. Tilsynsmyndigheten skal ha tilgang til skoleanlegg og dokumentasjon.

2.2 Tilsynsmetoden

Tilsynet består av to hovedaktiviteter:

- a) Undersøkelse av praksis (hos tilsynsobjektene), og
- b) Pålegg om korreksjon av lovstridige forhold.

Fylkesmannen utarbeider en tilsynsrapport for hver skole som har vært gjenstand for undersøkelser i tilsynet.

Tilsynet har vært gjennomført ved å hente inn og vurdere dokumentasjon, skriftlige redegjørelser og muntlige opplysninger.

Fylkesmannen konkluderer med om de rettslige kravene er oppfylt eller ikke. Hvis de rettslige kravene ikke er oppfylt, omtales dette som lovbrudd. I slike tilfeller gis pålegg. I tillegg opererer Fylkesmannen med anbefalinger.

- Pålegg er rettslig bindende krav til skoleeier om å gjøre visse endringer for å gjenopprette lovlig praksis. Hjemmel for pålegg om retting er opplæringsloven § 14-1 tredje ledd.
- Anbefalinger er råd fra Fylkesmannen som skoleeier ikke er rettslig forpliktet til å følge. Fylkesmannens anbefalinger gjelder endringer som etter vår vurdering vil styrke elevenes rettssikkerhet.

2.3 Gangen i tilsynet

- Felles formøte for kommuner som fikk tilsyn med læreplanarbeid i 2013 07.10.13
- Varsel om tilsyn med pålegg om å sende inn redegjørelse og dokumentasjon datert 12.09.13
- Frist for dokumentasjon og utredning fra kommunen og skolene 15.11.13

- Åpningsmøte og intervju på Tordenskjolds gate skole 19.12.13
- Foreløpig rapport datert 18.02.14
- Sluttmøte gjennomføres 18.02.14
- Frist for tilbakemelding på foreløpig rapport 14.03.14
- Rapport 15.8.14

3. Hva er kontrollert i tilsynet

3.1 Skoleeiers plikter i forbindelse med læreplanarbeidet

Kommunen skal, etter oppl.l. § 13-10 andre ledd, etablere et forsvarlig system som sikrer at alle lovens krav oppfylles. I forarbeidene² legges følgende føringer for skoleeiers system:

- Systemet skal være egnet til å avdekke eventuelle forhold som er i strid med lov og forskrift.
- Det forutsetter jevnlig resultatoppfølging og vurdering av om lovverket etterleves.
- Systemet skal sikre at det blir satt i verk adekvate tiltak for å gjenopprette lovlig tilstand dersom lovbrudd avdekkes.
- Skoleeierne står fritt til å utforme deres egne system som er tilpasset lokale forhold.

Disse minimumskravene skal knyttes til det lokale arbeidet med læreplanene. Dette innebærer at:

- det lokale arbeidet med læreplaner skal kvalitetssikres
- skolebasert vurdering blir jevnlig gjennomført
- den planlagte fag- og timefordelingen kvalitetssikres

Innholdet i minimumskravene blir beskrevet nedenfor.

² Ot.prp.nr. 55 (2003-2004)

3.1.1 Skoleeiers system for å sikre forsvarlige lokale læreplaner

Skoleeier har ansvar for at skolene lager og jobber etter lokale planer som ivaretar LK06. Skoleeier må derfor ha et system som sikrer at det utvikles lokale planer for opplæringen og at disse er i tråd med mål og prinsipper i LK06³, jf. oppl.l. § 13-10 annet ledd, smh. § 2-3 og forskriften § 1-1.

Videre må skoleeier påse at de lokale planene ivaretar elevens rett til å kjenne målene for opplæringen, hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetansen og hva som er grunnlaget for vurdering, jf. forskriften § 3-1 fjerde og femte ledd⁴.

Rettslige krav

Skoleeier skal kunne dokumentere et system som sikrer at skolene utvikler eller har tilgang til lokale læreplaner for opplæringen som ivaretar mål og prinsipp i LK06.

Skoleeier skal innhente dokumentasjon fra skolen som gjør skoleeier i stand til å bedømme om de lokale læreplanene tilfredsstiller kravene i læreplanverket og forskriften § 3-1, samt at skolene anvender planene i praksis.

Dokumentasjon og vurdering

I oversendt dokumentasjon fra skoleeiernivået ligger redegjørelse fra skoleeier samt kommunens system for fagoppfølging og rutiner knyttet til kommunens FLIK-satsing (Forskningsbasert Læringsmiljøutvikling i Kristiansand).

Opplæringslovens § 13-10 stiller krav om at skoleeier skal ha et forsvarlig system som er egnet for å avdekke lovbrudd, samt sikre oppfølging.

³ Innledning til trykket utgave av LK06, s. 10: "Skoleeier (kommune, fylkeskommune eller annen skoleeier) er ansvarlig for at opplæringen er i samsvar med lov og forskrift, herunder læreplaner. Læreplanene i fagene forutsetter at det konkrete innholdet i opplæringen, hvordan opplæringen skal organiseres og hvilke arbeidsmåter som skal brukes i opplæringen, bestemmes på lokalt nivå. For grunnskolen vil det i tillegg være en oppgave å fordele innhold mellom årstrinn. Generell del, læringsplakaten og læreplanene for fag er grunnlaget for skolens planlegging av opplæringen. Skoleeier kan fastsette lokale læreplaner i fagene som ramme for den enkelte skoles videre arbeid med planer for opplæringen. Skoler og bedrifter må selv vurdere hvilken organisering og hvilke arbeidsmåter og metoder som er best egnet til å realisere innholdet i læreplanen for den enkelte elev, lærling og lærekandidat".

⁴ "Det skal vere kjent for eleven, lærlingen og lærekandidaten kva som er måla for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse. Det skal og vere kjent for eleven kva som er grunnlaget for vurdering og kva som blir vektlagt i vurdering i orden og åtferd. Skoleeigar har ansvaret for at eleven, lærlingen og lærekandidaten sin rett til vurdering blir oppfylt, jf. opplæringslova § 13-10 første ledd."

Arbeidet med lokale læreplaner er i henhold til redegjørelsen fra skoleeier lagt til Pedagogisk senter, som har ledet utarbeidelsen av kommunale læreplaner. Skolen skal konkretisere planene nærmere og det skal være avsatt tid på hver skole til å arbeide med læreplaner, for eksempel onsdagstid. Det skal utarbeides årsplaner for alle fagene.

Skolene deltar også i kommunens fagnettverk, der blant annet lokalt arbeid med læreplaner er tema.

Vurdering for læring har vært i fokus i kommunen, for å sikre at elevene blir kjent med mål og vurderingskriterier. Skoleeier viser også til at indikatorer i Elevundersøkelsen vil bidra til kunnskap om at elevene kjenner til læringsmålene.

For å sikre oppfølging i arbeidet med læreplaner har skoleeier utarbeidet følgende rutiner:

- Endringer i fagplaner skal være tema på fagnettverksmøter
- Lokale læreplaner skal utveksles og gjennomgås av fagnettverkene med fokus på krav til en gyldig lokal læreplan
- Koordinator for fagnettverkene skal drøfte status for læreplanarbeidet i faste møter med skoleeier
- Skoleeier skal etterspørre fagplaner i det årlige fagoppfølgingsmøtet
- Lokalt læreplanarbeid skal omtales i aktuelle rapporter
- Lokale læreplaner skal være tema i rektorutvalget
- Skoleeier skal tilby sentrale samlinger knyttet til lokalt læreplanarbeid etter behov/bestillinger fra skolene

Fylkesmannens konklusjon

Kristiansand kommune har dokumentert rutiner som sikrer at skolene utvikler eller har tilgang til lokale læreplaner for opplæringen som ivaretar mål og prinsipp i LK06.

3.1.2 Skoleeiers rutiner for å påse at skolebasert vurdering blir gjennomført

Skoleeier skal påse at skolene vurderer måloppnåelse i henhold til læreplanverket. Skoleeier er ansvarlig for at skolene jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen,

tilretteleggingen og gjennomføringen av opplæringen medvirker til å nå målene som er fastsatt i LK06, jf. oppl.l. § 13-10 annet ledd, smh. forskrift til oppl.l. § 2-1⁵.

Rettslige krav

1. Kommunen skal ha en skriftlig systembeskrivelse hvor følgende rutiner for gjennomføring av skolebasert vurdering inngår:
 - a. Skoleeier skal innhente skriftlig dokumentasjon fra skolen for å bedømme om vurderingen innholdsmessig tilfredsstillende kravene i regelverket.
 - b. Kommunen skal ha rutiner for oppfølging av arbeidet med skolebasert vurdering, det vil si sette i verk nødvendige tiltak.
2. Skoleeier skal påse at vurderingen gjennomføres jevnlig, i det minste årlig.

Dokumentasjon og vurdering

Kristiansand kommune har dokumentert deltakelse i programmet *ekstern skolevurdering*. Hver skole skal gjennom ekstern vurdering hvert 5.år. Temaet for skolevurderingen avgjøres av skoleeier sammen med den aktuelle skolen.

Skoleeier viser til at rutiner for skolebasert vurdering inngår i kommunens FLIK-satsing gjennom årlige fagoppfølgingsmøter med skolene. Det er utarbeidet *Rutinebeskrivelse for fagoppfølgingsmøter*, der temaene *klasseledelse, tilpasset opplæring, læringsresultater og skoleutvikling* skal være gjenstand for årlige vurderinger.

I rutinebeskrivelsen er det stilt krav om at skolene skal gjennomføre interne vurderingsprosesser som forberedelse til skoleeiers fagoppfølgingsmøte. Skolene blir bedt om å ta stilling til tegn på måloppnåelse innenfor de beskrevne vurderingstemaene og skal velge ut et tegn for hvert tema som skolen skal arbeide videre med.

Rutinebeskrivelsen inneholder i tillegg føringer for hvem på skolen som skal delta i vurderingen samt en beskrivelse for selve arbeidsprosessen. Skolens vurderinger, mål og

⁵ Forskrift § 2-1: "Skolen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Skoleeigaren har ansvar for å sjå til at vurderinga blir gjennomført etter føresetnadene."

tiltak skal til slutt dokumenteres skriftlig i fagoppfølgingsskjema og framkomme av skolens strategiske plan.

Tilsynet har forstått det slik at rutinen nylig er utarbeidet, og vil bli implementert i løpet av 2014.

Kristiansand kommune har nylig innført programmet «Kommunepuls» som helhetlig system for kvalitetsarbeid. Her vil det også bli synliggjort når skolene har gjennomført vurderinger av praksis og hvilke tiltak skolen vil iverksette for å utvikle fokusområdene.

Fylkesmannens konklusjon

Det er ikke funnet forhold som tilsier pålegg knyttet til opplæringsloven § 13-10 annet ledd sammenholdt med forskrift til opplæringsloven § 2-1 om skolebasert vurdering.

3.1.3 Kvalitetssikre den planlagte fag- og timefordelingen

Skoleeier skal sikre at fag- og timefordelingen blir planlagt i henhold til forskriften. Dette kan gjøres enten ved at det utarbeides en fag- og timefordelingsplan på kommunenivå eller ved at skoleeier påser at dette gjennomføres som forutsatt på skolenivå gjennom jevnlig kontroll eller rapportering, for eksempel gjennom innhenting av fag- og timefordelingsplaner, jf. oppl.l.§ 2-2 smh. forskriften § 1-1⁶.

Rettslige krav

Skoleeier skal ha et system for å sikre at fag- og timetallsfordelingen blir iverksatt i tråd med regelverket:

- ved oppdatering av obligatorisk fag- og timefordelingsplan på kommunenivå
- gjennom jevnlig rapportering av skolens fag- og timefordelingsplaner

Dokumentasjon og vurdering

Kristiansand kommune har utarbeidet forslag til kommunal forskrift om fag- og timefordeling for skoleåret 2014-15. I forskriften delegeres myndighet til rektorene ved

⁶ Forskrift til oppl. § 1-1: "I grunnskolen skal opplæringa vere i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Læreplanverket for Kunnskapsløftet omfattar den generelle delen av læreplanen, prinsipp for opplæringa, læreplanane for faga og fag og timefordelinga."

den enkelte skole til å tilpasse skolens fag- og timefordeling til lokale forhold under bestemte forutsetninger.

I henhold til rutinebeskrivelse/forskrift skal fag- og timefordelingen være tema i den årlige Kvalitetsutviklingssamtale hvor oppvekstdirektøren skal forelegges skolens fag- og timefordeling som en del av dokumentasjonen til samtalen.

Rutiner for kontroll av den enkelte skoles fag- og timefordelingsplan skal i henhold til skoleeier også inngå i skoleeiers kvalitetssikringssystem 13-10 (Kommunepuls) når dette er implementert høsten 2014. Skolene er for våren 2014 bedt om å rapportere sine gjeldende fag- og timefordelingsplaner manuelt til skoleeier for kontroll.

Fylkesmannens konklusjon

Kristiansand kommune er vurdert å oppfylle de rettslige kravene knyttet til kvalitetssikring (§13-10) av planlagt fag- og timefordeling slik at denne er i tråd med opplæringslovens § 2-2 sammenholdt med forskriftens § 1-1.

3.2 Skolens plikter i forbindelse med læreplanarbeidet

Skolen er pålagt en rekke oppgaver i forbindelse med det lokale læreplanarbeidet. Skoleeier har et overordnet ansvar for at skolene utfører sine lovpålagte plikter, jf. oppl.l. § 13-10 første ledd.

3.2.1 Planlagt fag- og timetallsfordeling

Skolene skal ha planlagt undervisning i de fag og med det timetall som fremgår av LK06, jf. oppl.l. §§ 2-2 og forskriften § 1-1.

Rettslige krav

Det totale timetallet for hvert hovedtrinn skal samsvare med timetallet som er satt for hvert fag i læreplanen.

Det er ikke tillat å flytte timer i norsk/engelsk/matematikk mellom hovedtrinnene.

Dokumentasjon og vurdering

Tilsynet er forelagt kommunens felles fag- og timefordeling for skoleåret 2013-2014. Tilsynet kan ikke se å ha mottatt en egen fag- og timefordeling for Tordenskjolds gate skole og legger derfor til grunn at skolen benytter seg av sentralt gitt plan. Dette blir underbygget av intervjuer.

Fylkesmannens konklusjon

Tordenskjolds gate skole har et planlagt timetall for fagene som oppfyller kravene i opplæringslovens § 2-2 sammenholdt med forskrift til oppl.l. § 1-1.

3.2.2 Rektors organisering av det lokale planarbeidet

Rektor skal ha rutiner for å kvalitetssikre at skolens arbeid er i tråd med gjeldende læreplaner, jf. oppl.l. § 2-3 fjerde ledd sammenholdt med forskriftens § 1-1.

Rettslige krav

Rektor skal ha rutiner for å kvalitetssikre skolens arbeid med læreplaner gjennom:

- *enten* felles maler for årsplaner og/eller tilsvarende periodeplaner *eller* kontroll av årsplaner og/eller tilsvarende periodeplaner
- å sikre at alle kompetansemålene på trinnet og hovedtrinnet blir dekket, *enten* ved at alle kompetansemålene for trinnet dekkes i løpet av året, *eller* ved at det samordnes mellom kolleger på høyere/lavere trinn om fordeling av kompetansemål.

Dokumentasjon og vurdering

Rektor viser til at skolen tidligere benyttet seg av felles kommunale «standarder for fag» men at disse er blitt for gamle.

Fokuset på skolen er på halvårsplaner. Det opplyses at disse utarbeides individuelt, i team og felles i lærerkollegiet. Skolens ledelse påser at halvårsplaner er ferdig innen en gitt frist og at de gjøres tilgjengelig på skolens hjemmeside. Skolen har ikke felles mal for halvårsplan. Dette er tenkt å få på plass høsten 2014.

Skolen har felles mal for ukeplaner. Av intervjuer fremkommer det at rektor er opptatt av at det som fremkommer i halvårsplanen må komme tydelig frem på ukeplanen. Læringsmålene fremkommer i alle eksemplene på ukeplaner som er fremlagt som dokumentasjon fra skolen.

Tilsynet oppfatter at skolens system for å sikre at alle kompetansemålene blir dekket baseres på tillit fra skoleledelsens side på at lærerne har oversikt over fordelingen. Videre oppfattes det at lærerne i stor grad ser til lærebøkene for å sikre denne fordelingen. Uten en overordnet plan, type lokal læreplan eller felles utarbeidede årsplaner, virker det urimelig at skolen og rektor klarer å sikre at alle kompetansemålene i LK06 blir dekket. Tilsynet har ikke mottatt skriftlig dokumentasjon på gjennomført kontroll av kompetansemålene. Det rettslige kravet om *rutiner for kvalitetssikring* oppfattes ikke å bli oppfylt med det nåværende systemet ved skolen.

I sitt tilsvare på foreløpig rapport, fremkommer det fra skolen at det er innført en ny rutine for kvalitetssikring av læreplanene. Slik rutinen blir beskrevet, oppfattes det at denne oppfyller de rettslige kravene for kvalitetssikring.

Fylkesmannens konklusjon

Tordenskjolds gate skole har rutiner for å kvalitetssikre at arbeidet med lokalt læreplanarbeid er i tråd med gjeldende regleverk jf. oppl.l. § 2-3 fjerde ledd sammenholdt med forskrift til oppl.l. § 1-1.

3.2.3 Innholdet i lokale planer

Skolene skal utarbeide lokale læreplaner som tilrettelegger for undervisning i henhold til prinsipper og mål i LK06, jf. oppl.l. § 2-3 fjerde ledd og forskriften §§ 1-1 og 3-1 fjerde ledd⁷.

Kunnskapsløftet stiller store krav til det lokale læreplanarbeidet. Årsaken er at Kunnskapsløftet ikke angir betingelsene for undervisningen, men mål på elevenes kompetanse og ferdigheter. Kompetansemålene kan være generelle og vage, og må operasjonaliseres. Kompetansemålene gir mål *for* læring, ikke mål *på* læring.⁸ Skolen skal lage den struktur for opplæringen som LK06 ikke gir. Denne strukturen skapes gjennom å knytte resultatmål til et innhold, det vil si hva som skal læres og når. Målet

⁷ § 2-3 fjerde ledd: "Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med første leddet og forskrifter etter tredje leddet og i samsvar med § 1-1 og forskrifter etter § 1-5."

Forskriften § 1-1: "I grunnskolen skal opplæringa vere i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Læreplanverket for Kunnskapsløftet omfattar den generelle delen av læreplanen, prinsipp for opplæringa, læreplanane for faga og fag og timestfordelinga."

Forskriften § 3-1 fjerde ledd: "Det skal vere kjent for eleven, lærerinnen og lærerstudenten kva som er måla for opplæringa og kva som blir vektlagt i vurderinga av hennar eller hans kompetanse. Det skal og vere kjent for eleven kva som er grunnlaget for vurdering og kva som blir vektlagt i vurdering i orden og atferd".

⁸ Sivesind, K. et.al. (2011). Kunnskap og læringsambisjoner for ungdom i seks land. Utdanningsdirektoratet.

med strukturen i undervisningen er å sikre en progresjon, en rød tråd, i lærestoffet. Denne skal skolen selv utforme gjennom det lokale arbeidet med læreplaner.

Rettslige krav

Skolen skal ha årsplaner eller tilsvarende periodeplaner for fagene hvor:

- kompetansemålene er brutt ned/operasjonalisert i læringsmål eller tilsvarende beskrivelser av hva elevene skal kunne eller mestre, det vil si mål *for* læring
- læringsmålene er knyttet til et undervisningsinnhold
- kjennetegn på ulik grad av måloppnåelse er beskrevet, det vil si mål *på* læring, ikke nødvendigvis for alle kompetansemål, men i alle fall for grupper av kompetansemål

Dokumentasjon og vurdering

Tilsynet har fått tilsendt eksempler på halvårsplaner og ukeplaner. Kravet om læringsmål blir dekket i mal for ukeplan. Disse fremkommer noe isolert og uten direkte tilknytting til et undervisningsinnhold. Av den innsendte dokumentasjonen og av intervjuer fremkommer at det ikke er utarbeidet felles rutiner eller oppsett for å gjøre elevene kjent med kjennetegn på ulik grad av måloppnåelse, og på den måten hvordan de skal gjøre det bedre i fagene. Det fremkommer av intervjuer at noen lærere har innarbeidet faste rutiner på å gjennomføre prøver knyttet til læringsmålene – for på den måten gjøre elevene kjent med hvor de står i forhold til disse.

I sitt tilsvarende på foreløpig rapport, fremkommer det at skolen har tatt i bruk nye maler som ivaretar kompetansemål, læringsmål og kjennetegn på måloppnåelse. Det opplyses også at nye fagplaner skal være ferdig til skolestart 2014/2015.

Fylkesmannens konklusjon

Tordenskjolds gate skole har utarbeidet lokale læreplaner (årsplaner eller tilsvarende periodeplaner) som tilrettelegger for undervisning i henhold til prinsipper og mål i LK06, jf. oppl. § 2-3 fjerde ledd og forskriften §§ 1-1 og 3-1 fjerde ledd.

3.2.4 Skolebasert vurdering

Skolene skal gjennomføre skolebasert vurdering hvor måloppnåelse i henhold til læreplanfestede mål blir vurdert, jf. forskriften § 2-1.

Rettslige krav

- Det skal være en skriftlig vurdering.
- Det skal gjennomføres jevnlig vurderinger, minimum hvert år.
- Vurderingen skal omhandle skolens arbeid når det gjelder organisering, tilrettelegging og gjennomføring av undervisning.
- Vurderingen skal omhandle hvorvidt skolens arbeid medvirker til å nå målene i LK06, det vil i det minste si en vurdering av måloppnåelse (nasjonale prøver/kartlegginger/eksamen o.l.), sett i sammenheng med analyser av skolens undervisnings- og læringsarbeid.
- Involverte parter ved skolen skal delta i analyse- og konklusjonsarbeidet, det vil si at ikke bare skoleledelsen, men også lærerne eller representanter for lærerne må delta gjennom å analysere resultater og utforme tiltak.
- Alle konklusjoner skal skriftliggjøres og kommuniseres til involverte parter og til skoleeier som grunnlag for beslutninger om oppfølgings- og utviklingstiltak.

Dokumentasjon og vurdering

Av intervju med rektor kommer det fram at det er opprettet en egen gruppe (PA-gruppa) dette skoleåret, som skal koordinere skolens egenvurderingsprosesser og delta på fagoppfølgingsmøtene med skoleeier. Resten av personalet blir involvert i prosessen på personalmøter.

Evaluerings av skolens virksomhet har til nå hovedsakelig vært knyttet til resultatene fra enkeltundersøkelser som Elevundersøkelsen og nasjonale prøver. Det følger av intervjuene at kunnskap om resultatene har medvirket til endringer i måten man har arbeidet med elevene på.

Skolen deltar i programmet for ekstern vurdering, men har ikke dokumentert tilsvarende skolebaserte prosesser i mellomperiodene.

Det er ikke forelagt tilsynet skriftlige rutiner for en helhetlig og systematisk årlig skolebasert evaluering av i hvilken grad skolens læringsarbeid medvirker til å nå målene i LK06. Det er heller ikke framlagt skriftlig oversikt over tiltak som har blitt iverksatt på bakgrunn av felles analysearbeid.

Selv om skolen kan vise til enkelte elementer av en prosess, kan ikke tilsynet se at dette utgjør en fullverdig skolebasert vurdering som tilfredsstiller lovkravene slik disse er framsatt over.

I sitt tilsvare på foreløpig rapport, fremkommer det at skolen har tatt i bruk «Ståstedanalysen» som verktøy for skolebasert vurdering og laget en plan for videre prosess. Dette tilfredsstiller lovkravet til skolebasert vurdering.

4. Pålegg om endring

Fylkesmannen har ikke funnet grunnlag for å gi pålegg om endring.

5. Anbefalinger

Fylkesmannen anbefaler Kristiansand som skoleeier å ta en gjennomgang med alle skolene i kommunen av hva som ligger i begrepet skolebasert vurdering, for å bidra til en felles forståelse av begrepet på alle nivå.

6. Klageadgang

Den endelige tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 bokstav b, og kan påklages til Utdanningsdirektoratet. Eventuell klage skal sendes til Fylkesmannen innen tre uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet fram til kommunen som skoleeier, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Om utforming av klage, se forvaltningsloven § 32.

Vedlegg:

1. Oversikt over innsendt dokumentasjon

Skoleeier – Kristiansand kommune

- Redegjørelse fra skoleeier
- Bidrag til publikasjon om lokalt læreplanarbeid
- Sluttrapport – vurdering for læring 23.09.13
- Prosjektdirektiv FLIK
- Rutine for fagoppfølgingsmøte (skoleåret 2012/2013)
- Informasjon om ekstern skolevurdering
- Eksempel på vurderingsrapport fra ekstern vurdering – Lindebøskauen skole
- Årshjul for ekstern vurdering for skolenettverket Knutepunkt Sørlandet
- Fag- og timefordeling i Kristiansand for barnetrinn og ungdomstrinn
- Skolenes arbeid med standarder innen lesing, skriving og regning (2006)
- Kunnskapsløftet i Kristiansand – arbeid med fagplaner (2006)
- Kompetanseprogram 2012-2013 (Pedagogisk senter, Kristiansand)
- Skolens bruk av tid på onsdagene (høst 2008)

- Eksempel på sluttrapport vurdering på læring
- Felles system for kartleggingspraksis i grunnskolen (revidert august 2013 – Pedagogisk senter, Kristiansand)
- Svar på foreløpig rapport fra Kristiansand kommune, datert 28.3.14

Tordenskjolds gate skole

1. Redegjørelse fra skolen
2. Halvårsplan mat og helse
3. Halvårsplan naturfag
4. Halvårsplan matematikk
5. Halvårsplan norsk
6. Diverse ukeplaner
7. Elevundersøkelsen
8. Felles system for kartlegging
9. Medarbeiderundersøkelsen
10. Resultater fra de Nasjonale prøvene
11. Redegjørelse fra rektor datert 11.3.14

2. Navn på deltakere i tilsynet

Navn:

Roy Wiken

Nina Skjeseth

Kathrine Halvorsen

Henrik Schau Frandsen

Jan Leo Heen

Hanne Bakken

Lise Tobiassen Kind

Øyvind Eilertsen

Elisabeth Attramadal

Magnus Mork

Funksjon:

Skolefaglig rådgiver, Kristiansand kommune

Leder pedagogisk senter, Kristiansand kommune

Lærer, Kristiansand kommune

Lærer, Tordenskjolds gate skole

Lærer, Tordenskjolds gate skole

Lærer, Tordenskjolds gate skole

Lærer, Tordenskjolds gate skole

Rektor, Tordenskjolds gate skole

Tilsynsansvarlig, FMVA

Seniorrådgiver, FMVA